

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-
РЕАБІЛІТАЦІЙНА АКАДЕМІЯ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи
Кафедра спеціальної педагогіки та спеціальної психології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ
для студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта

Запоріжжя
2020

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт для студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта, Запоріжжя: ХНА, 2020.
44 с.

*Обговорено на засіданні кафедри спеціальної педагогіки та спеціальної психології
(протокол №7 від 23.01.2020 р.)*

*Рекомендовано та затверджено навчально-методичною радою ХННРА
(протокол №5 від 30.01.2020 р.)*

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	7
1.1. Вибір і затвердження теми.....	7
1.2. Вивчення літератури і відбір фактичного матеріалу.....	7
1.3. Структура наукового дослідження.....	10
1.4. Стиль роботи.....	21
РОЗДІЛ 2. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	22
2.1. Загальні рекомендації.....	22
2.2. Правила подання текстового матеріалу.....	23
2.3. Оформлення таблиць, рисунків, формул.....	27
2.4. Оформлення посилань і списку бібліографічних джерел.....	30
2.5. Оформлення додатків.....	31
РОЗДІЛ 3. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	32
РОЗДІЛ 4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	34
ДОДАТКИ.....	37

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курсова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується в межах спеціальності 016 Спеціальна освіта. Курсова робота є однією з форм опанування студентами методики виконання самостійної дослідницької роботи, є основним видом науково-дослідної діяльності з підготовки висококваліфікованого фахівця.

Виконання курсової роботи за навчальним планом повинне забезпечити:

- засвоєння методики роботи з літературою за темою дослідження;
- розвиток у студентів здібностей до пошуку актуальних завдань, осмислення теоретичного та практичного значення отриманих результатів;
- засвоєння методики проведення емпіричного дослідження й інтерпретації результатів;
- розвиток у студентів навичок самостійного виконання експерименту;
- формування умінь робити об'єктивні та обґрунтовані висновки за результатами досліджень;
- опанування методів опрацювання експериментальних результатів за допомогою методів математичної статистики та із застосуванням обчислювальної техніки;
- розвиток уміння публічно захищати результати і висновки роботи, що сприяє розвитку наукового мислення, підвищенню рівня і якості загальноосвітньої й професійної підготовки.

Виконання та захист курсової роботи спрямовані на розвиток наукової творчості майбутніх вчителів-логопедів, вчителів-дефектологів і сприяють більш глибокому вивченню окремих питань спеціальної освіти.

Метою курсової роботи є закріплення, поглиблення, систематизація й узагальнення студентом навчального ма-

теріалу з професійно-орієнтованих дисциплін, формування умінь практичного використання отриманих знань, розвиток навичок самостійної дослідницької діяльності.

Завданнями запропонованих методичних рекомендацій є:

- забезпечення єдності принципів побудови, викладення змісту, способів і вимог до оформлення курсових робіт;
- сприяння розумінню студентами відмінностей і взаємозв'язку певних етапів виконання робіт;
- формування в студентів методично доцільних і логічно виправданих поглядів на способи і прийоми одержання, підготовки, аналізу, узагальнення та інтерпретації матеріалів для виконання робіт;
- розвиток у студентів здатності добирати психолого-педагогічні методи, необхідні для досягнення мети дослідження;
- розвиток здатності студентів до самостійних наукових узагальнень своїх досліджень під час вирішення проблем, що вивчаються;
- орієнтація студентів на пріоритетне вживання доступних комп'ютерних засобів у процесі створення і оформлення робіт.

Загальні вимоги до курсової роботи:

- актуальність дослідження;
- повнота та структурно-логічна послідовність розкриття теми дослідження;
- наявність обґрунтованих, чітких висновків;
- достатня кількість і надійність використаних джерел з досліджуваної проблеми.

Студент обирає напрям дослідження для курсової роботи з переліку, поданого викладачем, або пропонує власну тему дослідження, обґрунтувавши її актуальність.

Курсова робота повинна бути представлена двома аспектами вивчення проблеми дослідження: теоретичним і практичним. У зв'язку з цим у роботі повинен бути прове-

дений аналіз психолого-педагогічної та спеціальної літератури з теми дослідження та описано методи і прийоми корекційного навчання на конкретному дидактичному матеріалі або психокорекційних заходів.

Найважливішим при написанні курсової роботи є глибина та науковість її змісту. Робота має бути виконана творчо, самостійно.

Підготовка курсової роботи включає наступні етапи:

1. Вибір теми дослідження.
2. Збір інформації з обраної теми, її аналіз та узагальнення.
3. Постановка проблеми дослідження на основі виділення недостатньо вивчених сторін обраної теми.
4. Проведення теоретичного та емпіричного (або) експериментального дослідження з метою отримання нового знання, фіксація результатів дослідження.
5. Створення наукового документа (тексту) з викладенням отриманих результатів.
6. Проходження процедури вибіркової перевірки курсової роботи на академічний плагіат (відповідно до Положення про запобігання академічного плагіату у ХНА, 29 грудня 2019 року).
7. Проходження процедури нормоконтролю щодо оформлення курсових робіт.
8. Захист курсової роботи.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1. Вибір і затвердження теми

Студенту надається право самостійного вибору теми дослідження. Він може обрати тему з орієнтовного списку, запропонованого кафедрою спеціальної педагогіки та спеціальної психології, або може запропонувати самостійно сформульовану тему з урахуванням її актуальності, свого місця навчання, роботи та сфери професійних інтересів, наявності й доступності літературних джерел, можливості вивчення передового досвіду (проведення науково-теоретичного аналізу досягнень з проблеми дослідження). Орієнтовна тематика курсових робіт представлена у додатку Л.

Назва теми курсової роботи узгоджується з науковим керівником. Теми курсових робіт обираються завчасно. Вибрана та узгоджена з науковим керівником тема курсової роботи затверджується протоколом засідання кафедри спеціальної педагогіки та спеціальної психології. Довільна зміна теми студентом не допускається.

Після затвердження теми курсової роботи студент визначає об'єкт, предмет, мету, завдання та методи роботи, її структуру, назву і кількість розділів, добирає літературу. Ці питання він зобов'язаний обговорити з науковим керівником і разом з ним скласти календарний план виконання дослідження.

Виконання курсової роботи здійснюється під керівництвом і контролем наукового керівника. У ході роботи студент зобов'язаний у встановлені науковим керівником терміни бути на консультації, звітувати про виконану роботу, надаючи йому окремі фрагменти роботи і коректуючи програму подальших досліджень.

Основними вимогами під час вибору теми є:

- особиста захопленість темою;
- актуальність, тобто розуміння її значення для розв'язання певних наукових проблем на сьогодні та в конкретній ситуації;
- можливість теоретичного й практичного росту студентів з певних питань спеціальної освіти, підвищення своєї компетентності й професіоналізму в ході підготовки роботи;
- можливість уведення елементів оригінальності й перспективності в методику дослідження; розробка практичних рекомендацій;
- розуміння можливостей використання конкретних методів і прийомів дослідження під час виконання роботи, а також математичної й статистичної обробки отриманих результатів.

1.2. Вивчення літератури і відбір фактичного матеріалу

Важливою складовою підготовки наукової роботи є ознайомлення з опублікованою з обраної теми літературою і аналіз наявного фактичного матеріалу.

Мінімальна необхідна кількість літературних джерел для курсової роботи – 40-50 (з обов'язковим посиланням на них у тексті роботи).

Перш за все треба продумати порядок пошуку і скласти список (картотеку) літературних джерел з теми. Починати потрібно з бібліотеки. Одержавши консультацію досвідченого фахівця, необхідно вибрати з каталогу і виписати все, що стосується вибраної теми. Орієнтиром у цьому пошуку має бути характер теми.

Після опрацювання літератури слід зробити бібліографічний опис та бібліотечний запис книги чи статті журналу (газети) відповідно до стандартів: ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання: Загальні положення та правила

складання та ДСТУ 3582:2014. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі: загальні вимоги та правила.

Слід суворо дотримуватися правил оформлення бібліографічних джерел (див. додаток К).

Бібліографічний опис має бути повним без пропусків будь-яких елементів, скорочень заголовків тощо. Добре складений список (картотека) навіть під час побіжного огляду заголовків джерел допомагає охопити тему в цілому. На його основі можливо вже на початку дослідження уточнити план.

Студентам необхідно освоїти спеціальну вітчизняну й зарубіжну літературу (монографії, навчальні курси, статті наукових збірників, статті в спеціалізованих журналах тощо). Для цього можна **рекомендувати певні найпростіші правила роботи з літературою:**

- обов'язково фіксувати повну назву літературного джерела ще до початку роботи з ним;
- не відкидати роботи тільки тому, що їх назва не повністю відповідає досліджуваній темі;
- відокремлювати в роботах основне;
- з'ясовувати сутність незнайомих слів і складних психолого-педагогічних термінів;
- записувати питання, що виникають;
- закінчуючи вивчення роботи, поставити собі контрольні питання, наприклад: яка головна думка дослідження? які аргументи? як узгоджується робота з іншими джерелами? які теоретичні й прикладні питання особливо значимі для мого дослідження?

Статтю або книгу треба читати з олівцем в руках, роблячи виписки, точно фіксувати дані про автора роботи, її заголовок, рік і місце видання, загальну кількість сторінок і сторінку, з якою зроблена виписка. Якщо є власний примірник журналу чи книги, то можна робити нотатки на полях. Це істотно полегшує надалі пошук необхідних матеріалів.

Вивчення наукових публікацій бажано проводити поетапно:

- загальне ознайомлення з джерелом в цілому за його змістом;
- поверховий перегляд всього змісту;
- читання в порядку послідовності розташування матеріалу;
- вибіркове читання певної частини джерела;
- нотування матеріалів, що мають дослідницький інтерес;
- критична оцінка записаного, його редагування і «чистовий» запис як фрагменту тексту майбутньої роботи.

У роботі бажано використовувати джерела за останні п'ять років (виключення складають монографії, праці класиків педагогіки, психології чи логопедії).

Під час вивчення літератури не потрібно прагнути тільки запозичити матеріал. Власні думки, що виникли в ході знайомства з іншими джерелами, слугуватимуть основою для отримання нового матеріалу.

Особливою формою фактичного матеріалу є цитати, які органічно вплітаються в текст курсової роботи, складають невід'ємну частину аналізованого матеріалу. Вони використовуються для того, щоб без викривлень передати думку автора першоджерела.

1.3. Структура наукового дослідження

Кожний автор може вибрати порядок розташування наукових матеріалів за власним розсудом, проте при цьому повинна чітко простежуватися внутрішня структурно-логічна послідовність дослідження.

Зміст курсової роботи обов'язково затверджується науковим керівником. Зміна плану можлива тільки з відома керівника.

Традиційно склалася певна структура наукової роботи, основними елементами якої в порядку їх розташування є наступні: вступна частина, основна частина, список використаних джерел і додатки.

Вступна частина складається з таких структурних елементів:

- титульна сторінка;
- реферат;
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за потреби).

Основна частина складається з таких елементів:

- вступ;
- розділи основної частини;
- висновки.

Титульна сторінка є першою сторінкою курсової роботи і заповнюється в чіткій відповідності до вимог (див. додаток А). Переноси слів у заголовках титульного аркуша не допускаються.

Реферат розміщують безпосередньо після титульної сторінки курсової роботи, починаючи з нової сторінки.

Реферат призначений для ознайомлення з роботою в цілому. Він має бути стислим, інформаційним і містити відомості, які дозволяють прийняти рішення про доцільність читання всієї роботи.

Реферат має включати дані про:

- обсяг роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, рисунків, додатків, кількість джерел згідно зі списком використаних джерел;
- текст реферату;
- перелік ключових слів.

Текст реферату повинен послідовно відображати таку інформацію: об'єкт дослідження; мета роботи; методи дослідження; основні характеристики об'єкта дослідження та висновки.

Ключові слова – це основні поняття, терміни, що характеризують суть роботи, їх перелік має складатися з 5-15 слів (словосполучень), надрукованих великими літерами в називному відмінку в рядок через коми.

Обсяг реферату повинен становити не більше однієї сторінки. Приклад складання реферату наведено у додатку Б.

Після титульної сторінки розміщується **зміст** (див. додаток В), у якому наводяться всі заголовки курсової роботи і вказуються сторінки, з яких вони починаються. Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки в тексті. Скорочувати заголовки або давати їх в іншому формулюванні, послідовності в порівнянні із заголовками в тексті не можна. Усі заголовки необхідно розташовувати один під одним. Крапка в кінці заголовків не ставиться. Останнє слово кожного заголовка сполучають крапками з відповідним йому номером сторінки в крайньому справа стовпці змісту.

Основними рубриками курсової роботи є розділи. Їх нумерація наскрізна, позначається арабськими цифрами в межах кожного розділу. Номер підрозділу повинен складатися з номера розділу і номера власне підрозділу, розділених крапкою. У кінці номера підрозділу теж ставлять крапку (наприклад, другий підрозділ другого розділу – 2.2). «Титульна сторінка», «Реферат», «Зміст», «Вступ», «Висновки», «Список використаних джерел» і «Додатки» не нумеруються як розділи.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів

Такий перелік, як структурний елемент вступної частини робіт, наводять лише в разі частого вживання (з повторенням більше трьох разів у роботі) малопоширених або нових слів, скорочень, умовних позначень тощо.

Незалежно від наявності або відсутності в роботах переліку вказаних умовних позначень, скорочень тощо при першій появі цих елементів у тексті треба подавати їх роз-

шифровку в круглих дужках. Наприклад: тяжкі порушення мовлення (ТПМ).

Вступ. Загальний обсяг «Вступу», як правило, має бути в межах 3-х сторінок. У «Вступі» обґрунтовується актуальність обраної теми, наводиться огляд літератури з теми, виділяється об'єкт, предмет дослідження, формулюються мета і завдання дослідження, зазначаються обрані методи дослідження, характеризується структура наукової роботи.

Актуальність теми. Під час оцінки актуальності обраної теми слід знати, що актуальність у наукових дослідженнях обґрунтовується тим, що ця тема має істотне значення для розвитку спеціальної освіти взагалі та логопедії зокрема. У вступі слід показати сутність проблеми та ступінь її розробки, з чого випливатиме актуальність теми.

При доведенні актуальності обраної теми курсової роботи студент спирається на закони, положення інструктивно-розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України, програми Державного стандарту дошкільної, початкової, загальної середньої та спеціальної освіти.

Огляд літератури стисло освітлює предмет дослідження, історію питання, ступінь його вивчення на сьогоднішній день. Він має проводитися з критичної точки зору. Огляд літератури повинен закінчитися узагальненням, що пояснює, чому проведено це дослідження. Слід уникати категоричних висловлювань відносно розробки висвітленої проблеми на сьогодні. Наприклад, висловлювання «на сьогодні вченими не досліджено проблему» слід замінити на «на сьогодні вченими не повною мірою досліджено проблему ..., а саме ... ».

Об'єкт і предмет. Об'єкт і предмет як категорії наукового дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Як правило, предмет дослідження визначає тему наукової роботи.

Об'єкт дослідження – це те, на що спрямований процес пізнання. Об'єктом дослідження, наприклад, можуть бути особливості мовленнєвого розвитку та мовленнєвої діяльності. Наприклад, об'єкт дослідження: стерта форма дизартрії.

Предметом вивчення виступають найбільш значущі конкретні властивості, сторони, особливості об'єкта, які підлягають безпосередньому вивченню. Наприклад, система корекції загального недорозвинення мовлення або процес корекції подолання стертої форми дизартрії у дитини молодшого шкільного віку в умовах індивідуальної корекційно-педагогічної роботи.

Мета дослідження орієнтує на кінцевий результат, на представлені й бажані результати дослідження. Мета дослідження формулюється, виходячи з проблеми, яку треба вирішити студенту в процесі виконання курсової роботи.

Наприклад: теоретично обґрунтувати шляхи виявлення і корекції стертої форми дизартрії, апробувати систему роботи щодо подолання недоліків звуковимови при наявності органічних мікросимптомів у вигляді легких еферентних і аферентних парезів, слабкості лицьових і під'язикових м'язів.

Завдання дослідження формулюються як питання, на які повинна бути отримана відповідь для досягнення поставленої мети дослідження та, зазвичай, формулюються у формі переліку (вивчити, описати, встановити, з'ясувати, проаналізувати, охарактеризувати, виділити тощо).

Завдання дослідження повинні відповідати змісту курсової роботи.

Наприклад:

1. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури охарактеризувати особливості розвитку мовлення в дітей молодшого шкільного віку зі стертою формою дизартрії.

2. Визначити шляхи діагностики стертої форми дизартрії в дітей молодшого шкільного віку.

3. Виявити особливості розвитку мовлення в дітей молодшого шкільного віку зі стертою формою дизартрії.

Методи дослідження

У «Вступі» наводиться загальна характеристика методів, що використовуються в дослідженні. Наприклад: теоретичні (вивчення й аналіз літературних джерел); емпіричні (спостереження, експеримент, аналіз мовленнєвої діяльності дітей); статистичні (кількісна та якісна обробка даних).

Методологічне підґрунтя дослідження

Методологія – це:

- 1) сукупність прийомів дослідження, що застосовуються в певній науці;
- 2) вчення про методи пізнання та перетворення дійсності.

Методологія формує світоглядну концепцію науки, тобто основні вихідні теоретичні положення, які затвердилися в науці і становлять її теоретичний фундамент.

Наприклад:

- вчення про практичний взаємозв'язок мовлення і мислення (Д. Браун, Л. Виготський, М. Жинкін, О. Леонтьєва, Д. Слобін та ін.);
- сучасне вчення про анатомо-фізіологічні основи мовленнєвої діяльності (Д. Гамов, Б. Гріншпун, М. Піскунов та ін.);
- концепція про структуру мовних знань, механізми їх засвоєння та особливості оволодіння мовленнєвою діяльністю на практичному рівні в процесі нормального і порушеного онтогенезу (М. Жинкін, М. Зеєман, О. Леонтьєв, Р. Левіна та ін.);
- вчення про методи комплексної діагностики і корекції порушень мовленнєвого розвитку дітей (Л. Волкова, Р. Лалаєва, В. Лубовський, О. Лурія, О. Мастюкова та ін.).

Структура

У кінці «Вступу» бажано розкрити структуру наукової роботи, тобто дати перелік її структурних елементів.

Основна частина складається з декількох розділів і є розглядом методики і техніки проведення дослідження, а також узагальнення одержаних результатів. Як правило, виділяють два-три питання теми, які визначають назву і зміст розділів. Перший розділ звичайно носить теоретичний, теоретико-методологічний характер, а останній – практичний характер.

Назва розділу не повинна повторювати тему курсової роботи. Якщо розділ містить декілька питань, то він поділяється на підрозділи. Підрозділи мають свою нумерацію та назву.

Зміст розділів основної частини повинен точно відповідати темі наукової роботи і повністю її розкривати. Назви розділів мають продемонструвати уміння студента стисло, аргументовано і логічно подавати матеріал, викладення і оформлення якого має відповідати вимогам, що висуваються вищою школою. Зміст роботи викладається у чіткій відповідності до її структури.

У першому розділі автор курсової роботи, аналізуючи необхідну літературу, виражає своє ставлення до тих теоретичних поглядів і практичних рішень, які в цій літературі містяться. Бажано актуалізувати та аналізувати суперечності, знайдені в літературі.

При викладі наукового матеріалу необхідно дотримуватися таких принципів:

- конкретність – огляд тільки тих джерел, які необхідні для розкриття тільки даної теми або рішення тільки поставленої проблеми;
- чіткість – яка характеризується смисловою зв'язністю і цілісністю окремих частин тексту;
- логічність – яка передбачає певну структуру викладу матеріалу;
- аргументованість – доказовість думок (чому так, а не інакше);

- точність формулювань, що виключає багатозначне тлумачення висловлювань авторів.

Обов'язковим для студентів повинно бути висвітлення в теоретичній частині роботи таких питань:

- стан проблеми дослідження на сучасному етапі розвитку науки;
- ґрунтовний аналіз структури досліджуваного порушення;
- огляд основних методик корекції досліджуваної проблеми.

Під час розгляду різних літературних джерел слід дотримуватися наступних вимог: не відводити викладу одного джерела занадто багато місця (кілька сторінок); в огляді необхідно чітко розмежувати обговорювані положення, взяті з літератури, і власні (авторські) судження; кожне твердження або положення, запозичене в іншого учасника, має супроводжуватися посиланням, інакше воно буде сприйматися в кращому випадку як ваше власне, а в гіршому – як плагіат.

Курсова робота не повинна носити суто реферативний характер, тому не слід зловживати необґрунтованою великою кількістю цитат. Їх не повинно бути занадто багато (бажано, не більше однієї на сторінці і не на кожній сторінці), і вони не повинні бути занадто довгими (бажано, не більше 3-4 рядків). Цитування повинно бути логічно виправданим, переконливим і застосовуватися лише тоді, коли це дійсно необхідно.

Огляд літератури закінчується формулюванням основних висновків, зроблених під час аналізу матеріалів теоретичного розділу. Зміст висновку з першого розділу повинен зводитися до того, що досліджувана проблема потребує більш детального опрацювання і глибокого вивчення. Така структура тексту дозволяє зробити логічний перехід від оглядової до експериментальної частини роботи.

Другий розділ курсової роботи присвячений констатувальному експерименту, який розкриває методику його

проведення та одержані результати. Ця частина роботи містить обґрунтування вибору використаних діагностичних методів і конкретних методик, їх опис.

Опис вибірки досліджуваних респондентів повинен містити обґрунтування використання саме цих груп дітей з точки зору репрезентативності вибірки, вказівка на стан дітей під час проведення дослідження, а також відомості про інші релевантні особливості випробуваних. Серед них можуть бути: розподіл досліджуваних за статтю та віком, їх освітній і соціальний статус, успішність навчання, медичний діагноз, логопедичний висновок ІРЦ та інші характеристики.

Під час опису методики експериментального дослідження необхідно визначити мету та завдання констатувального експерименту, інструкцію експериментатора, використовуваний дидактичний матеріал, критерії оцінки отриманих результатів. Коли в роботі використовується нова або адаптована методика, то всі етапи роботи повинні бути ретельно прописані. Також необхідно звернути увагу на опис організації дослідження: у якому закладі проходив експеримент, коли, протягом якого часу обстежувалися випробовувані, яка була процедура експерименту.

У цій частині повинні бути представлені результати проведеного констатувального дослідження, крім того:

- результати можуть носити якісний характер і полягати, наприклад, у констатації певного мовленнєвого рівня розвитку, виявлення психологічних та психомоторних особливостей тощо;
- якщо результати носять кількісний характер, тобто є результатом проведених вимірювань або оцінювання, то вони можуть бути оформлені в таблицю, схему, діаграму. Крім кількості обстежуваних, підраховується відсоток того чи іншого результату від загальної кількості піддослідних. При цьому необхідно пам'ятати, що дані, наведені в таблиці або на графіку (діаграмі) повинні бути обов'язково описані

(пояснені) і в текстовій формі. Наприклад: як засвідчує рис. 2.1, дітей із середнім рівнем сформованості умінь складати розповіді-описи – 8 осіб (40% від загальної кількості обстежених дітей), відповідно дошкільників із низьким рівнем – 6 осіб (відповідно 30%), з несформованими вміннями – 4 особи (відповідно 20%), з достатнім рівнем – 2 особи (відповідно 10%), дошкільників з високим рівнем сформованості умінь не зафіксовано.

Кожний розділ має завершуватися короткими висновками і обґрунтуванням переходу до наступної стадії дослідження.

Висновки. У цьому розділі необхідно в стислій формі відтворити весь хід теоретичного і практичного дослідження, зупинитися на найголовніших результатах, зробити узагальнювальні висновки. Доцільно це робити послідовно, саме в порядку, визначеному змістом роботи, розділів і їх складових частин. При цьому не потрібно кожний висновок починати з фрази: «У першому розділі» і т.п. Необхідно сформулювати висновки як логічну послідовність декількох тез (як правило, не більше трьох-п'яти).

Підсумкові висновки треба проаналізувати, що дасть можливість послідовно висвітлити в них положення, питання, методи та методики розв'язання поставлених в роботі завдань, основні результати роботи, їх якісний і кількісний аналіз, достовірність, теоретичну і практичну значущість проведених робіт, перспективи їх продовження тощо. Розділ слід закінчити практичними рекомендаціями про можливість використання наукових результатів у подальших дослідженнях.

Список використаних джерел. Після висновків наводиться список використаних літературних джерел. На кожне включене в такий список літературне джерело повинне бути посилання в основному тексті курсової роботи. Не треба включати в бібліографічний список ті роботи, які фактично не були використані. Не рекомендується включа-

ти в цей список енциклопедії, довідники, науково-популярні книги, якщо немає особливої необхідності у використанні таких видань.

Додатки включають до структури роботи за необхідності в допоміжному або додатковому тематичному матеріалі, які перевантажують текст основної частини, а також якщо певний матеріал:

- потрібен для всебічного розкриття змісту, але його розміщення в основній частині роботи може утруднювати послідовне і логічне сприйняття тексту цієї частини;
- має великий обсяг або специфічні способи відтворення, які не дозволяють розмістити його в основній частині;
- має значення для офіційного підтвердження кваліфікаційного рівня роботи (копії справжніх документів, витяги із звітних матеріалів, виробничі плани і протоколи, окремі положення з інструкцій і правил тощо).

Відповідно до вищевикладеного, у додатках потрібно розміщувати:

- таблиці з допоміжними даними і ілюстрації допоміжного характеру;
- проміжні математичні докази, формули та розрахунки;
- створені в процесі роботи інструкції, методики, опис комп'ютерних алгоритмів і програм, що були запозичені;
- інший матеріал відповідно до принципів, наведених вище.

У додаток також можуть вноситися малюнки випробовуваних, зразки письмових робіт, практичний матеріал, який використовувався при проведенні констатувального експерименту.

1.4. Стиль роботи

Курсова робота є закінченим науковим дослідженням, у якому чітко, стисло, логічно і грамотно відображено зміст обраної теми. Рекомендується уникати складних речень, обтяжених численними зворотами.

Наукове викладення складається головним чином з міркувань, метою яких є доведення ідей і положень, виявлених у результаті дослідження.

Матеріал викладається від третьої особи, оскільки вся увага зосереджена на змісті й логічній послідовності повідомлення, а не на суб'єкті. Не вживаються форми першої і другої особи займенників однини. Автор виступає в множині і замість «я» вживає «ми», вираз авторства, як формального колективу, додає об'єктивності викладу. Вираз авторства через «ми» дозволяє відобразити свою думку як думку певної групи людей, наукової школи або наукового напрямку. Проте часте використання в тексті займенника «ми» справляє малоприємне враження. Тому потрібно прагнути вдаватися до форми безособових речень. Наприклад: «Спочатку проводяться відбір зразків для аналізу, а потім встановлюють їх відповідність за розмірами». Допустимим є виклад від третьої особи (наприклад: «автор вважає»). Не можна писати: «Минулого року», «У даний час». Дати, місце проведеної роботи треба зазначати точно.

До мовної надмірності слід віднести вживання без потреби іншомовних слів, які дублюють українські слова і тим самим невинувато ускладнюють вислів. Цінність роботи не зменшиться, якщо автор напише замість «ординарний» – «звичайний», замість «індиферентно» – «байдуже».

Інший різновид багатослівності – тавтологія, тобто повторення того ж самого іншими словами. Багато курсових робіт буквально переповнені повтореннями однакових або близьких за значенням слів, наприклад: «в серпні місяці», «схематичний план», «п'ять осіб вчителів» тощо.

РОЗДІЛ 2 ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Загальні рекомендації

Курсові роботи виконують на стандартних аркушах білого односортного паперу формату А4 (210x297 мм). Текст роботи має бути набраний за допомогою комп'ютера і роздрукований на принтері. Лінії, букви, цифри і знаки повинні бути максимально однаково чорними у всій роботі. Орієнтація аркушів тексту – книжкова. Аркуші з таблицями й ілюстраціями у форматі А4 можуть мати орієнтацію книжкову або альбомну.

Дозволяється вже виготовлені ілюстративні матеріали (діаграми, карти або їх фрагменти, фотографії, дитячі малюнки тощо) подавати в роботах в кольоровому зображенні (звичайно, такі матеріали виносяться в додаток).

Текст роботи друкується шрифтом Times New Roman розміром 14 pt з абзацним відступом 1,25 см, через 1,5 інтервала.

Сторінки роботи повинні мати поля таких розмірів: верхні і нижні – по 2 см, ліве – 3 см, праве – 1,5 см. З альбомною орієнтацією аркушів поля складають: ліве і праве – по 2 см, верхнє – 3 см, нижнє – 1,5 см, при цьому аркуш вказаної орієнтації переплітається за умови повороту проти годинникової стрілки на дев'яносто градусів.

Обсяг тексту курсової роботи має бути у межах 20-30 сторінок основного тексту. При цьому треба враховувати, що в загальному обсязі тексту не враховують матеріал додатків, список літератури, а також таблиці й малюнки, які повністю займають сторінку.

Усі сторінки роботи повинні мати нумерацію арабськими цифрами. Номер сторінки ставиться в правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Нумерація сторінок наскрізна, першою сторінкою є титульний лист (номер не

ставиться). Усі подальші сторінки нумеруються по порядку, у тому числі наявні малюнки і графіки, виконані на окремих сторінках.

2.2. Правила подання текстового матеріалу

Кожний розділ починається з нової сторінки. Це ж правило застосовуємо і до інших основних структурних частин роботи: вступу, висновків, списку використаних джерел, додаткам. Заголовки структурних частин роботи друкують великими літерами симетрично тексту (по центру). Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Заголовки підрозділів друкують рядковими буквами (окрім першої великої) з абзацного відступу. Якщо заголовок складається з двох або більш речень, їх розділяють крапкою (у кінці крапка не ставиться). Підкреслювати заголовки і переносити слова в заголовку не можна. Між назвами розділу і підрозділу має бути витримана відстань, що дорівнює 2 рядкам.

Нумерація сторінок, розділів і підрозділів, таблиць і формул дається арабськими цифрами без знака №. Назви структурних частин (вступ, зміст, висновки, список використаних літературних джерел і додатки) не мають порядкового номера.

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера глави і порядкового номера підрозділу (наприклад, «1.3» – третій підрозділ першого розділу).

Речення, що починаються з нового рядка, друкують з абзацним відступом від початку рядка – 1,25 см. Формули повинні бути вписані в текст ретельно і розбірливо. Прописні і рядкові букви, нарядкові й підрядкові індекси у формулах повинні позначатися чітко. Таблиці, малюнки, креслення, графіки, фотографії як в тексті курсової роботи, так і в додатку повинні бути виконані на стандартних листах ро-

зміром 210x297 мм. Підписи і пояснення до фотографій, малюнків мають бути з лицьової сторони.

Кількісні числівники. Однозначні числа (1-9), якщо біля них немає одиниць вимірювання, пишуться словами (п'ять стаканів, а не 5 стаканів). Так само пишуться і одиниці вимірювання, такі як градуси, відсотки, метри тощо, якщо біля них немає числових значень. Числове ж значення спільно з одиницями вимірювання в тексті подаються відповідними цифрами і символами (наприклад, 15%), або цифрами і словами одиниць вимірювання (наприклад, 15 відсотків).

У таблицях і ілюстраціях бажано дотримуватися написання числових значень і їх одиниць вимірювання, відповідно, цифрами і символами. Багатозначні кількісні числівники пишуться цифрами, за винятком числівників, якими починається абзац (такі числівники пишуться словами). Числа зі скороченим позначенням одиниць вимірювання пишуться цифрами. Наприклад, 7 л, 24 кг. При цьому після скорочення «л», «кг» і т.п. крапка не ставиться.

Під час переліку однорідних чисел (величин і відносин) скорочене позначення одиниці вимірювання ставиться тільки після останньої цифри. Наприклад, 3,14 і 25 кг. Кількісні числівники під час запису арабськими цифрами не мають відмінкових закінчень, якщо вони супроводжуються іменниками. Наприклад, на 20 сторінках (не на 20-ти сторінках).

Порядкові чисельники. Однозначні і багатозначні порядкові числівники пишуться словами (наприклад, третій, тридцять четвертий, двохсотий). Винятки становлять випадки, коли написання порядкового номера обумовлено традицією. Порядкові числівники, що входять до складу складних слів, пишуться цифрами (наприклад, 30-процентний розчин). Порядкові числівники при записі арабськими цифрами не мають відмінкових закінчень лише в тому випадку, якщо вони стоять після іменника, до якого відносяться (наприклад, на рис. 1.5, в табл. 2.4).

У відмінковому закінченні порядкові числівники, позначені арабськими цифрами, мають:

а) дві букви, якщо вони закінчуються на приголосний і голосний (друга – 2-га);

б) одну букву, якщо вони закінчуються на «й» (п'ятнадцятий – 15-й), на букву приголосного звука (тридцятих – 30-х).

Під час переліку декількох порядкових числівників відмінкове закінчення ставиться тільки один раз. Наприклад, діти 1 і 2-ї категорії. При записі римськими цифрами порядкові числівники не мають відмінкових закінчень (наприклад, XXI ст.).

Скорочення. У текстах курсових робіт зустрічаються умовні графічні скорочення за частинами слів і початковими буквами.

Загальноприйняті умовні графічні скорочення:

- після переліку: і т.д. (і так далі), і т.п. (і тому подібне), та ін. (та інші);
- при посиланнях: див. (дивися), напр. (наприклад);
- при позначенні цифрами століть і років: ст. (століття), р. (рік), рр. (роки);
- інші загальноприйняті умовні скорочення: т. (тому), н.ст. (новий стиль), ст.ст. (старий стиль), н.е. (нашої ери), м. (місто), обл. (область), кл. (клас).

Слова «та інші», «і тому подібне», «тощо» всередині речень не скорочуються. Не допускаються скорочення слів: «так званий», «оскільки», «наприклад», «біля», «формула», «рівняння», «діаметр».

Цитати. Особливою формою подачі фактичного матеріалу є цитати, які органічно вплітаються в текст наукової роботи, складаючи невід'ємну частину аналізованого матеріалу. Вони використовуються для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного розбору того або іншого твору. Необхідно точно відтворювати цитований текст, бо щонайменше скорочення думки, що наводиться, може перекрутити її зміст.

Загальні вимоги до цитування:

1. Текст цитати наводиться в лапках, у тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання.

2. Цитування має бути повним, без довільного скорочення цитованого тексту і без спотворень думки автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без спотворення цитованого тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться в будь-якому місці цитати (на початку, в середині, в кінці). Якщо перед опущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається.

3. При цитуванні кожна цитата повинна супроводжуватися посиланням на джерело, бібліографічний опис якого міститься в списку використаних літературних джерел. Рекомендується робити це таким чином: після закінчення цитати в квадратних дужках указується порядковий номер роботи в списку літератури і після коми – номер сторінки цього джерела. Наприклад: [4, с. 52], що означає: 4 джерело, 52 сторінка.

4. При непрямому цитуванні (при переказі, при викладі думок авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути дуже точним у викладенні думок автора і коректним при оцінці матеріалу іншого автора, подавати відповідні посилання на джерело [4], [11], [36].

5. Цитування не повинне бути ні надмірним, ні недостатнім, оскільки це знижує рівень курсової роботи. Число цитат не обмежується, але воно має бути у розумних межах, диктованих вимогами (завданнями) роботи.

При оформленні цитат слід знати правила, пов'язані з написанням великих і рядкових букв, а також із вживанням розділових знаків в цитованих текстах. Якщо цитата повністю відтворює речення цитованого тексту, то вона починається з прописної букви у всіх випадках, окрім одного – коли ця цитата є частиною речення автора курсової роботи.

Якщо цитата відтворює тільки частину речення цитованого тексту, можливі два варіанти її оформлення.

Перший варіант: цитата починається з великої літери, якщо цитований текст йде після крапки, наприклад: Ще Г. Плеханов свого часу відзначав: «Вся зміна відносин виробництва є зміна відносин, що існують між людьми».

Другий варіант: цитата починається з рядкової букви, якщо цитата вводиться в середину авторського речення не повністю (опущені перші слова), наприклад: С. Вавилов вимагав «усіма заходами позбавляти людство від читання поганих, непотрібних книг». Рядкова буква ставиться і в тому випадку, коли цитата органічно входить до складу речення, незалежно від того, як вона починалася в джерелі, наприклад: М. Горький писав, що «в простоті слова – найбільша мудрість: прислів'я і пісні завжди короткі, а розуму і відчуття вкладено в них на цілі книги».

2.3. Оформлення таблиць, рисунків, формул

Таблиці. Невеликі таблиці поміщають у текст відразу після їх згадування. Великі таблиці поміщають на окремих сторінках, наступних за тими, на яких вперше згадується та або інша таблиця.

Усі таблиці, якщо їх декілька, нумерують арабськими цифрами в межах всього тексту. Над правим верхнім кутом таблиці поміщають напис «Таблиця» без значка № перед цифрою і крапки після неї. Якщо в тексті тільки одна таблиця, то номер їй не привласнюється. Номер таблиці складається з двох цифр: номер розділу роботи та порядкового номеру таблиці в межах розділу. Наприклад: 2.1, 2.2.

Таблиці забезпечують тематичними заголовками, які розташовують посередині сторінки і пишуть з великої літери без крапки на кінці (див. додаток Д).

Текст таблиці друкується з одинарним міжрядковим інтервалом шрифтом Times New Roman розміром не більше 14 pt і не менше 10 pt. У таблиці позначають заголовки і

підзаголовки граф. Заголовок кожної графи повинен бути по можливості коротким. Якщо цифрові або інші дані в певному елементі таблиці не подають, там обов'язково ставлять прочерк. У разі потреби таблиця забезпечується примітками, що поміщаються під нею. Слід уникати вертикальної графи «номер по порядку», в більшості випадків не потрібної. При перенесенні таблиці на наступну сторінку слід пронумерувати графи і повторити їх нумерацію. Над нею помістити слова «Продовження таблиці 2.1». Заголовок таблиці не повторюють.

При згадуванні в тексті таблиця позначається скорочено (табл. 2.1). На всі таблиці в тексті повинні бути посилання. Наприклад: роботу почали зі складання перспективного плану роботи, який викладений нижче у таблиці 2.1.

Формули. Найважливіші формули, а також довгі громіздкі формули, що містять знаки підсумовування, інтеграції розташовують на окремих рядках. Формули або слова повинні бути або повністю вписані, або надруковані. При записі математичних формул треба чітко вписувати показники ступенів і індекси. Якщо вираз включає дріб, лінія, що розділяє чисельник і знаменник, повинна бути тієї ж довжини, що і щонайдовший вираз, причому чисельник і знаменник центрують щодо цієї лінії.

Після формул поміщають перелік усіх прийнятих у формулі символів з розшифровкою їх значення, причому в тій самій послідовності, в якій вони приведені у формулі.

Наприклад:

$$\rho = 1 - \frac{6 \sum d^2}{n^3 - n},$$

де ρ – коефіцієнт рангової кореляції між двома ранжированими рядами якостей;

\sum – математичний знак суми;

d – різниця рангів біля однієї і тієї ж якості по відношенню до різних рядів цих якостей;

n – кількість якостей, які піддані ранжируванню.

Порядкові номери формул позначають арабськими цифрами, у круглих дужках біля правого краю сторінки без двокрапки між формулою та її номером.

Діаграми, схеми. Ілюстраціями в курсових роботах іменуються графіки, діаграми, схеми, фотографії. Слід пам'ятати, що кожна ілюстрація повинна відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Усі ілюстрації в наукових роботах позначаються словом «рисунок». Номер рисунку складається з двох цифр: номеру розділу роботи та порядкового номеру рисунку. Наприклад: рисунок 2.1, 2.2, 2.3.

У тексті на кожному ілюстрацію робиться посилання, під яким вона розміщується. Кожну ілюстрацію необхідно забезпечувати підписом, який повинен відповідати основному тексту і самій ілюстрації. У підписі дається також розшифровка умовних позначень на рисунку (цифрових і буквенних). Якщо рисунки великі, то можна помістити їх на одному аркуші, але з окремою нумерацією.

Як правило, графічні рисунки будуються в прямокутній системі координат; нанесення масштабних цифр по осях координат обов'язкове для будь-якого графіка. Осі абсцис і ординат викреслюються суцільними лініями. На кінцях координатних осей стрілок не ставлять. Цифри ставляться зовні контура. Написи, що позначають величини, відкладені по осях, має свій рядок паралельно осі. У написі вказують назву відкладеної величини і одиниці вимірювання. На графіках потрібно обов'язково наносити крапки, відповідні експериментальним даним.

Якщо крива, зображена на графіку, займає невеликий простір, то для економії місця числові розподіли на осях координат можна починати не з нуля, а обмежувати тими значеннями, у межах яких розглядається ця функціональна залежність. Малюнок повинен містити мінімум написів, які слід замінити цифровими або буквеними позначеннями, розшифрованими в підписі до малюнка.

2.4. Оформлення посилань і списку бібліографічних джерел

Посилання. Посилання в тексті на номер рисунка, таблиці, сторінки, розділу пишуть скорочено і без значка «№», наприклад: див. рис. 2.1, табл. 2.2. Посилання в тексті на окремий розділ роботи, що не входить до складу фрази, беруть в круглі дужки, поміщаючи попереду скорочення «див.».

Посилання на джерела фактичної інформації й літературу в тексті наукової роботи роблять відповідно до порядкового номера зазначеного джерела в списку використаних джерел, беручи цю інформацію в квадратні дужки, наприклад: [14]. Рекомендується також указувати сторінку, на якій знаходиться інформація, що використовується, наприклад, [15, с. 28], що означає: джерело 15, сторінка 28. Прізвища іншомовних авторів у тексті пишуться в українській транскрипції, в списку літератури – в оригінальній.

Список використаних джерел (бібліографія).

Принцип розташування робіт в списку використаних джерел в алфавітному порядку.

Записи рекомендується розташовувати:

- а) при збігу перших слів – за абеткою других і т.д.;
- б) при декількох роботах одного автора – за абеткою заголовків або в хронологічному порядку;
- в) при декількох роботах автора, написаних ним у співавторстві з іншими – за абеткою прізвищ співавторів.

Іншомовні джерела звичайно розміщують за абеткою після переліку всіх джерел. При вказівці місця видання слід пам'ятати, що назви міст «Київ», «Одеса» та ін. приводяться в повному вигляді.

2.5. Оформлення додатків

Додатки розміщуються після основного тексту наукової роботи, яку вони доповнюють. На першому аркуші цього розділу з великої літери друкується слово Додаток А, після ставиться перша буква алфавіту. За наявності більше одного додатку вони нумеруються послідовно великими літерами (без знаку №) за алфавітом (крім літер Г, Г', Є, З, І, І', Й, О, Ь), наприклад: «Додаток А», «Додаток Б», «Додаток В» тощо. За наявності одного додатку він позначається Додаток А.

Кожний додаток повинен починатися з нового аркуша (сторінки) і мати тематичний заголовок. Нумерація сторінок, на яких даються додатки, повинна бути наскрізною і продовжувати загальну нумерацію сторінок основного тексту.

Зв'язок основного тексту з додатками здійснюється через посилання наприклад (додаток В).

РОЗДІЛ 3

ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завершену курсову роботу студент здає науковому керівнику для остаточної перевірки. При виявленні істотних недоліків курсова робота повертається автору для доопрацювання і може не бути допущена до захисту.

У процедурі захисту курсових робіт передбачається вибіркова перевірка робіт на наявність академічного плагіату, а також академічну відповідальність у разі його виявлення.

Після узгодження остаточного варіанту курсової роботи з науковим керівником роботу, акуратно і чітко передруковану, брошурують у спеціальній папці. Виконану роботу своєчасно подають на кафедру спеціальної педагогіки та спеціальної психології.

До захисту допускаються ті роботи, що пройшли нормоконтроль на відповідність основним вимогам оформлення (за підписом відповідальної за перевірку особи) та мають підпис наукового керівника.

Захист курсової роботи проходить згідно з графіком.

Студент, який захищає курсову роботу, готує доповідь, у якій повідомляє тему роботи, обґрунтовує актуальність, необхідність її наукової розробки, формулює завдання, які ставилися і розв'язувалися в роботі, детально зупиняється на власних методичних розробках, які бажано проілюструвати (запис на дошці, плакат, таблиця тощо), і результатах експерименту. Формулює основні висновки.

Наприклад:

1. Звернення до присутніх (вітання – за регламентом).
2. Назва теми роботи.
3. Актуальність досліджуваної проблеми.
4. Мета, предмет, об'єкт, завдання, методи дослідження.
5. Структура курсової роботи.

6. Опис проведеного експерименту та отриманих результатів.

7. Основні висновки.

Курсову роботу захищають перед комісією, на засіданні якої можуть бути присутні всі охочі. У ході захисту студенту надається 5-6 хвилин для висвітлення основного змісту роботи.

Додатковий час дається для відповідей на питання, які виникли у членів комісії й присутніх. Відповіді студента повинні бути короткими, конкретними і аргументованими. Від того, як студент зуміє висловити в своєму виступі основні положення роботи, показати під час відповідей на запитання глибокі знання й уміння використовувати їх у ході захисту, багато в чому залежить оцінка за курсову роботу.

Наприкінці засідання голова комісії оголошує остаточні оцінки.

РОЗДІЛ 4 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Остаточна оцінка за курсову роботу виставляється за результатами її захисту. Захист роботи оцінюється за 100-бальною шкалою та за шкалою ЄКТС (див. табл. 4.1).

Оцінка за курсову роботу є комплексною, враховуються:

- відповідність змісту курсової роботи вимогам до її написання;
- оцінка наукового керівника курсової роботи;
- виконання індивідуального графіка написання курсової роботи;
- захист роботи її автором перед членами комісії.

Таблиця 4.1

Критерії оцінювання курсової роботи

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «**відмінно**» (за системою ЄКТС – **A**) може бути виставлена лише у тому випадку, якщо на захисті студент показав вільне і глибоке володіння змістом курсової роботи, використовував ілюстративний матеріал, точно і повно відповів на всі поставлені запитання членів комісії, вільно володіє науковою термінологією.

Оцінка **«добре» (за системою ЄКТС – В)** виставляється, якщо на захисті студент показав вільне і глибоке володіння змістом роботи, використовував ілюстративний матеріал, в основному володіє науковою термінологією, проте при відповіді на запитання студентом були допущені незначні неточності, які він не зумів повністю виправити після того, як на них звернули увагу члени комісії.

Оцінка **«добре» (за системою ЄКТС – С)** виставляється, якщо на захисті студент продемонстрував, що він в основному володіє змістом роботи, під час доповіді використовувався ілюстративний матеріал, при відповіді на запитання студентом були допущені незначні неточності, які він так і не зумів повністю виправити після того, як на них було звернуто увагу члени комісії, в основному володіє науковою термінологією. Під час доповіді використовувався ілюстративний матеріал, у якому теж були деякі помилки та неточності.

Оцінка **«задовільно» (за системою ЄКТС – D)** виставляється, якщо на захисті студент показав, що він в основному володіє змістом курсової роботи, проте доповідь містить несуттєві помилки. Під час доповіді використовувався ілюстративний матеріал, у якому теж були деякі помилки та неточності. Відповіді на запитання членів комісії були не зовсім чітко сформульовані. Деякі наукові терміни студент вживав не за їх точним призначенням.

Оцінка **«задовільно» (за системою ЄКТС – E)** виставляється, якщо на захисті студент показав, що він в основному володіє змістом роботи, проте доповідь була побудована нелогічно і містить помилки. Під час доповіді використовувався ілюстративний матеріал, у якому теж були деякі помилки та неточності і при коментуванні якого студент наражався на певні труднощі, що важко долав. Відповіді на запитання членів комісії були нечітко сформульовані. Деякі наукові терміни студент використав не за їх точним призначенням.

Оцінка «незадовільно» (за системою ЄКТС – F, FX) виставляється, якщо на захисті студент показав, що він не володіє частиною змісту курсової роботи, його доповідь нелогічна і містить серйозні помилки, а ряд висновків неправильно обґрунтовуються чи взагалі є неправильними. Під час доповіді використовувався ілюстративний матеріал, але змістовно прокоментувати його студент не міг. Відповіді на запитання членів комісії були нечіткими і поверховими. Знання наукових термінів незадовільне.

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи
Кафедра спеціальної педагогіки та спеціальної психології

Допускається до захисту
Протокол від _____ № _____
засідання кафедри спеціальної педагогіки
та спеціальної психології
Завідувач кафедри к.психол.н., доцент
_____ А. В. Турубарова
« ____ » _____ 201_ р.

КУРСОВА РОБОТА

Особливості порушень задньоязикових звуків
у дітей дошкільного віку

Виконавець:
студент групи СО-3
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Іванова Марія Сергіївна
Керівник:
к.пед.н., доцент кафедри спеціальної
педагогіки та спеціальної психології
Жадленко І.О.
Нормоконтроль _____ Ю.В. Клочкова

Запоріжжя – 2020

Зразок оформлення реферату курсової роботи

РЕФЕРАТ

Курсова робота: 34 с., 3 табл., 2 рис., 35 джерел, 2 додатка.

Об'єкт дослідження: фонетична сторона мовлення.

Мета роботи: виділити особливості фонетичної сторони мовлення у дітей старшого дошкільного віку та розробити заходи з їх коригування.

Методи дослідження: описовий, порівняльний.

Порушення мовлення в тій чи іншій мірі негативно впливають на психічний розвиток дитини, відбиваються на її діяльності, поведінці. Важкі порушення мови можуть впливати на розумовий розвиток, особливо на формування вищих рівнів пізнавальної діяльності, що зумовлено тісним взаємозв'язком мови і мислення і обмеженістю в соціальних, зокрема мовних контактів, у процесі яких здійснюється пізнання дитиною навколишньої дійсності. Усе це негативно позначається на оволодінні грамотою, на успішності в цілому. Отже, необхідно вдосконалити вже наявні підходи до організації та змісту педагогічних процесів, а з іншого боку – доцільно розробити нові, раціонально побудовані та дієві методики та їх організацію.

ПОРУШЕННЯ ЗВУКОВИМОВИ, ФОНЕТИЧНА СТОРОНА МОВЛЕННЯ, СВИСТЯЧІ ЗВУКИ, СИГМАТИЗМИ, ПАРАСИГМАТИЗМИ, СТАРШИЙ ДОШКІЛЬНИЙ ВІК, ІГРИ.

Додаток В

Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ПОРУШЕНЬ ЗВУКОВИМОВИ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ГРИ.....	6
1.1. Засвоєння дітьми фонетичної системи рідної мови.....	6
1.2. Особливості звуковимови дітей дошкільного віку.....	9
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ФОНЕТИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	13
2.1. Діагностика фонетичної сторони мовлення у дітей старшого дошкільного віку.....	13
2.2. Характеристика рівнів засвоєння дітьми фонетичної сторони мовлення.....	17
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	28
ДОДАТКИ.....	32

Додаток Д

Приклад оформлення та аналізу таблиць

Таблиця 2.4
Порівняльні дані рівнів розвитку мовлення дітей (%)

Група	Рівні розвитку мовлення							
	Високий		Достатній		Середній		Низький	
	81 – 68		67 – 48		47 – 30		29 і нижче	
	балів		балів		балів		балів	
	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ
ЕГ	17,5	26,5	21,5	38,5	32	27,5	29	7,5
КГ	18	18,5	21,5	26	29,5	38,5	31	17

Як видно з табл. 2.4, в експериментальній групі загальні рівні розвитку виявилися значно вищими, ніж у контрольній, у якій навчання здійснювалося на заняттях з розвитку мовлення. Так, високого рівня розвитку досягли 26,5% дітей з експериментальної групи (було 17,5%), достатнього – 38,5% (було 21,5%); на середньому рівні залишилось 27,5% дітей (було 32%) і на низькому – 7,5% дітей (було 29%). У дітей з контрольної групи також відбулися позитивні зміни, але значно нижчі, ніж в експериментальній. Так, високого рівня досягли 18,5% дітей (було 18%), достатнього – 26% (було 21, 5%), на середньому рівні – 38,5% (було 29,5%) і на низькому рівні залишилось 17% дітей (було 31%).

Отже, кількісні результати підтвердили ефективність виокремлених нами педагогічних умов і розробленої методики коригування мовлення дітей старшого дошкільного віку.

Приклад оформлення та аналізу рисунка

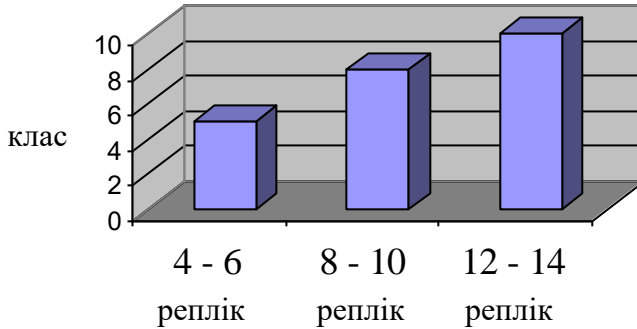

Рис. 2.4. Кількість реплік у діалозі учнів зі зниженим слухом 5, 8 і 10 класів

Згідно з рис. 2.4, учні в 5 класі відтворювали 4–6 реплік, їх діалоги будувалися за зразком; в 8 класі – 8–10 реплік, вони доповнювали пропозиції, підбирали потрібні репліки; в 10 класі – 12–14 реплік, хлопці самостійно склали діалоги із заданої ситуації.

Приклади оформлення бібліографічного посилання

1. Дегтеренко Т. В. Результати комплексного нейропсихологічного обстеження розумово відсталих молодших школярів. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Серія : Соціально-педагогічна. 2010. Вип. 15. С. 322–325.
2. Дефектологічний словник: навчальний посібник / За редакцією І. В. Бондаря, В. М. Синьова. Київ, 2011. 528с.
3. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Київ, 2012. 424 с.
4. Коломієць Ю. В. До питань нейропсихологічної діагностики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2011. Вип. 17. С. 95–98.
5. Мартинчук О. В., Маруненко І. М., Луцько К. В. Спеціальна педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. Київ, 2017. 364 с.
6. Пахомова Н. Г., Кононова М. М. Спеціальна психологія : навчальний посібник для студентів спеціальності 6.010105 «Корекційна освіта». Полтава, 2015. 357 с.
7. Поддьякова О. С. Практикум по нейропсихологии. Учебное пособие. Москва, 2014. 60 с.
8. Рібцун Ю.В. Формування зв'язного мовлення у дітей із загальним недорозвиненням мовлення з використанням прийомів наочного моделювання. URL: <http://vihovateli.com.ua/logopedu/3698-formirovanie-svyaznoj-rechi-u-detej-s-obshchim-nedorazvitiem-rechi.html>.
9. Шеремет М. Хрестоматія з логопедії: Історичні аспекти. Дислалія. Дизартрія. Ринологія : навч. посіб. Київ: КНТ, 2008. 380 с.

Орієнтовна тематика курсових робіт

1. Розвиток фонематичних процесів у дітей з дислалією.
2. Розвиток артикуляційної моторики засобами артикуляційної гімнастики.
3. Особливості голосових порушень у дітей з дизартрією.
4. Логопедична робота з розвитку мовленнєво-рухового апарату у дітей дошкільного віку.
5. Логопедична робота з розвитку мовленнєво-рухового апарату у дітей шкільного віку.
6. Особливості сформованості графо-моторних навичок у дітей дошкільного віку з дизартрією.
7. Педагогічні шляхи виявлення стертої форми дизартрії.
8. Логопедична робота щодо формування лексичної сторони мовлення у дошкільників зі стертою формою дизартрії.
9. Організація та планування логопедичної роботи при фонетико-фонематичних порушеннях.
10. Активізація вживання дієслів старшими дошкільниками із загальним недорозвиненням мовлення.
11. Активізація вживання прикметників старшими дошкільниками із загальним недорозвиненням мовлення.
12. Розвиток мовленнєвого дихання у дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення.
13. Особливості інтелектуального розвитку дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення.
14. Система логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку з моторною алалією.
15. Специфіка імпресивного та експресивного мовлення дошкільників із сенсорною алалією.
16. Система логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку з сенсорною алалією.
17. Особливості проявів порушень писемного мовлення при різних мовленнєвих порушеннях.

18. Рання діагностика передумов виникнення порушень писемного мовлення.
19. Коригування порушень словотворення у молодших школярів із затримкою психічного розвитку з аграматичною дисграфією.
20. Особливості сімейного виховання дітей з порушеннями мовлення.
21. Психологічна готовність до школи дітей з порушеннями мовлення.
22. Особливості пізнавальної сфери дітей з порушеннями мовлення.
23. Особливості особистісної сфери дітей з порушеннями мовлення.
24. Особливості психічного розвитку дітей з фонетико-фонетичним недорозвиненням мовлення.
25. Особливості психічного розвитку дітей із загальним недорозвиненням мовлення.
26. Особливості психічного розвитку дітей з моторною алалією.
27. Особливості психічного розвитку дітей із заїканням.
28. Особливості емоційно-вольової сфери дітей з порушеннями мовлення.
29. Специфіка розвитку фізіологічного та мовленнєвого дихання у дітей дошкільного віку із заїканням.
30. Особливості розвитку комунікативних навичок в учнів молодших класів спеціальної школи-інтернату з розладами аутистичного спектра.